

Swindrecht Were

Heerjansdam

Hendrik-Ido-Ambacht

Zwijndrecht

Uitgave van:
Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht en Historische Vereniging Zwijndrecht
Jaargang 28 nr. 1, april 2014

ZWIJNDRECHT. LINDELAAN

Molensteeg

Zwijndrecht

De stoep naar de Molensteeg met rechts het gebouw van de Openbare Lagere School nummer 1.

Ansichtkaart, verzonden 27 maart 1915.

Collectie Kees van der Leer.

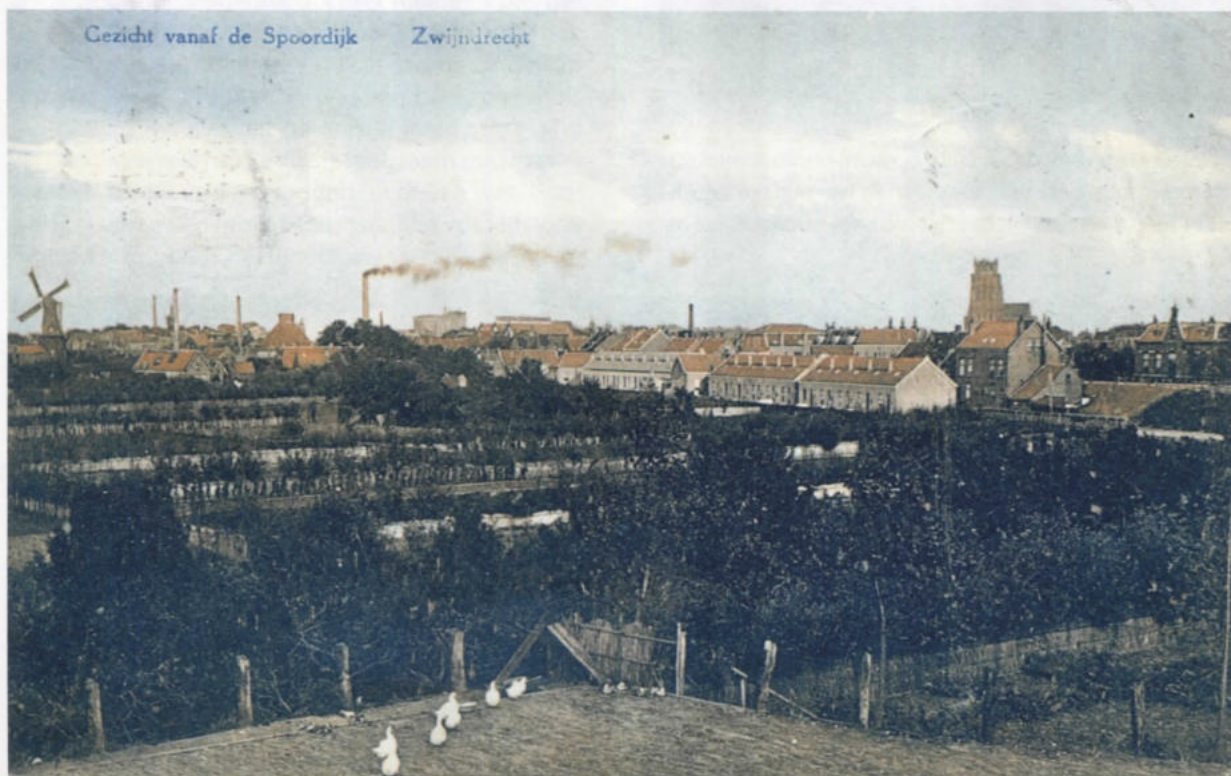

Oliehandelaar Leendert van der Leer met zijn hondenkar. Fotokaart, circa 1930.

Collectie Kees van der Leer.

Inhoud

Voorwoord	2
De Lindelaan, een eeuwenoude weg in Zwijndrecht Kees van der Leer	3
Herinneringen aan de Lindelaan Ko Barendrecht	15
Een Ambachtse sage Alexandre van den Berg	21
Straatnamen in de Volgerlanden Alexandre van den Berg	24
De schatkamer van het Historisch Genootschap Joke van der Straaten	29
Colofon	36

*Gezicht vanaf de spoordijk bij Zwijndrecht richting Molensteeg, de latere Lindelaan. Ansichtkaart begin 20ste eeuw.
Collectie Kees van der Leer.*

Afbeeldingen:

Vooromslag: De Lindelaan met geheel rechts een klein deel van de School voor Christelijk Onderwijs en Christelijke Opvoeding. Ansichtkaart, verzonden in 1930. Collectie Kees van der Leer.

Voorwoord

Liesje leerde Lotje lopen langs de lange Lindelaan. Wie kent deze zin niet? Het is niet bekend of Lotje inderdaad op de Lindelaan heeft leren lopen. Maar in veel plaatsen is er een Lindelaan. Zo ook in Zwijndrecht. De heren Ko Barendrecht en Kees van der Leer nemen u mee deze Lindelaan op en vertellen veel wetenswaardigheden hierover. Van de vroegste geschiedenis tot de meer recente. Een boeiend overzicht met veel illustraties. Maar of er ook een Lotje gewoond heeft en er heeft leren lopen vertelt de geschiedenis niet.

Ook Hendrik-Ido-Ambacht heeft zo zijn of is het haar straatnamen. Met de komst van de nieuwbouw wijk Volgerlanden zijn er nieuwe straten bijgekomen met de daarbij behorende straatnamen. Alexandre van den Berg geeft een uitleg bij enkele van deze namen. Ook hierbij zijn namen die hun oorsprong ver terug in de tijd vinden. Tevens gaat hij in op een sage die bekend staat als de 'koedief'. Het verhaal speelt zich af in de gemeenelanden van de Zwijndrechtse Waard. Wellicht in de omgeving van de Krommeweg? Wie zal het zeggen. In Zwijndrecht herinneren de straatnamen Willem de Goedeweg, Baljuwweg en Schoutweg nog aan het voorval.

Het Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht heeft verbouw- cq nieuwbouwplannen. Het huidige pand is te klein en te beperkt. Joke van der Straaten geeft een overzicht van het pand en gunt u een blik in de toekomst van het pand.

Zoals u van ons gewend bent zijn alle artikelen weer rijkelijk voorzien van de nodige illustraties.

Wij wensen u veel lees- en kijkplezier.

Namens de redactie,

Kees Popijus.

Huize Nimmerdor omstreeks 1920, met links er achter het station. Foto collectie Kees Popijus.

De Lindelaan, een eeuwenoude weg in Zwijndrecht

Kees van der Leer

Tijdens mijn vroege kinderjaren, eind jaren '40, kwam ik zo nu en dan in de Lindelaan, op bezoek bij mijn grootouders, opa en oma Van der Leer, die op Lindelaan nummer 47A woonden met het voor die tijd gebruikelijke grote gezin met elf kinderen. Ik herinner mij nog goed het mooie huis met details uit de jaren '30, de halfronde deur en de smalle trap die je op moest om de kleine bovenwoning te bereiken. Het rook hier altijd enigszins naar petroleum, want opa Van der Leer had een oliehandel en hij woonde boven de opslagplaats die altijd vol stond met zijn niet ongevaarlijke handelswaar. Van Arbo-eisen had men toen duidelijk nog nooit gehoord. Mijn opa overleed in 1951 en mijn oma verhuisde met haar enige nog thuiswonende dochter naar een pas gebouwde etage aan de nog maar net aangelegde Koninginneweg. Mijn opa's huisje aan de Lindelaan is inmiddels afgebroken. Er was een hoog hoekhuis tegenaan gebouwd dat na enkele jaren sterk ging verzakken en mijn opa's huisje langzaam maar zeker meetrok, zodat er geen redden meer aan was. Hoewel ik al vroeg een grote belangstelling voor historie ontwikkelde, was ik mij tijdens mijn latere wandelin-

gen door de Lindelaan niet bewust van de bijzondere geschiedenis die deze laan heeft gekend. Pas na het lezen van de publicatie van professor Pons in *Zwijndrechtse Wetenswaardigheden II*,¹ kwam het besef dat de Lindelaan door zijn verre verleden een bijzondere plek verdient in de Zwijndrechtse historie. Daarover gaat het nu volgende verhaal.

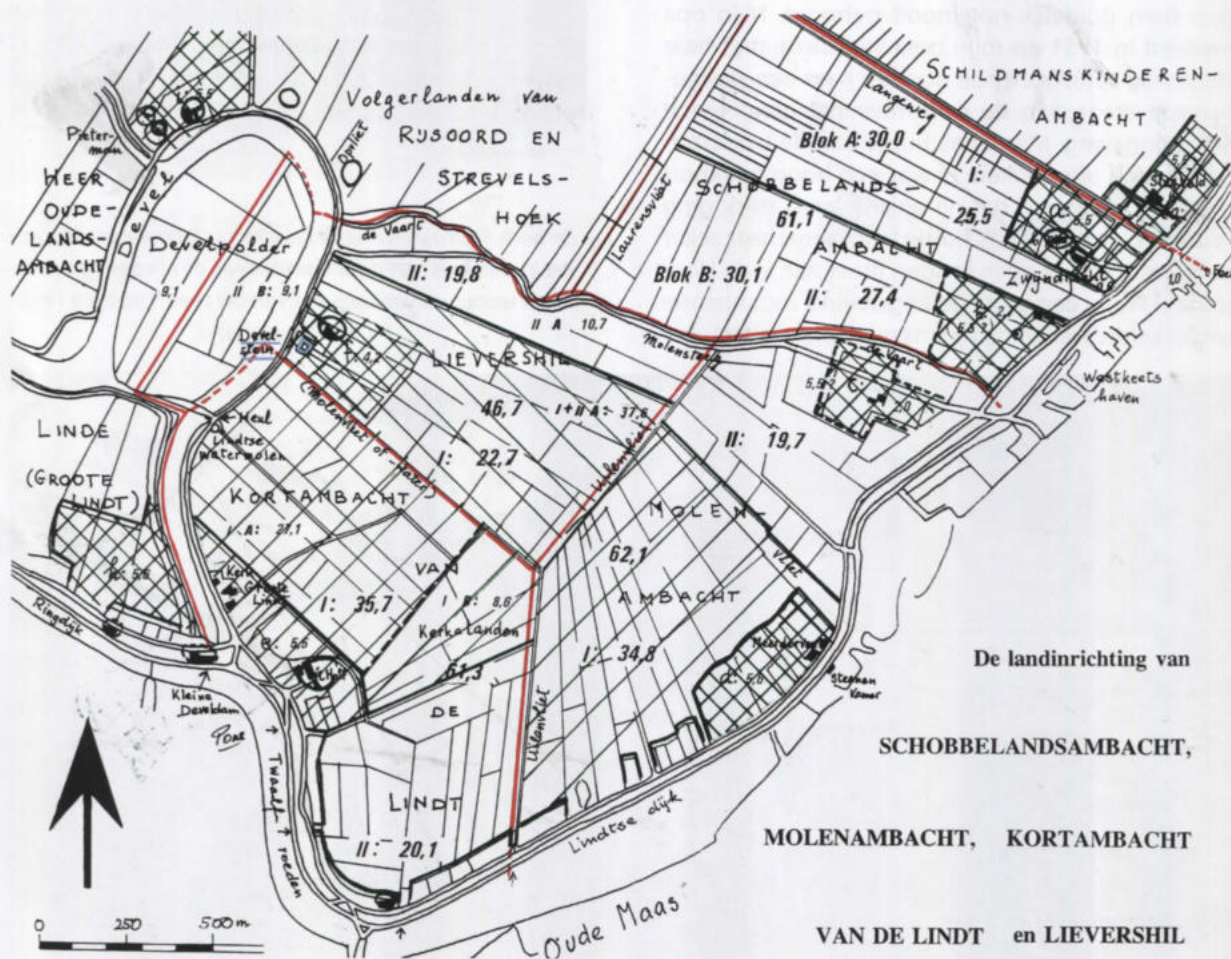
De hoek Bruinelaan met de naar rechts lopende Lindelaan. Rechts het huis met de halfronde deur, de olieopslagplaats en het woonhuis van Leendert van der Leer. Foto circa 1945. Collectie auteur.

Een groot gezin aan de Lindelaan in een te kleine bovenwoning. Voor het huis staat de pomp van de bewoner, oliehandelaar Van der Leer. Rechts naast het huis van Van der Leer staat het huis van mandenmaker Van der Linden en daarnaast de bakkerij ZVB. Foto eind jaren '40. Collectie auteur.

Wie vandaag vanaf de dijk de Lindelaan inloopt zal zich moeilijk kunnen voorstellen dat deze laan zeer waarschijnlijk al vóór de herbedijking van 1332 bestond als een pad langs de zogeheten Vaart, een smal riviertje dat vanaf Dordrecht noordwestelijk richting Devel liep. Deze Vaart stroomde hier reeds in de 11de eeuw, een periode waarin Dordrecht en Zwijndrecht nog niet waren gescheiden door de Oude Maas en de Zwijndrechtse Waard slechts provisorisch was bedijkt.² In deze 11de eeuw liep door Dordrecht de Thuredreght, de huidige Voorstraats-haven, die met een zijtak ononderbroken in de Zwijndrechtse Waard zijn weg vervolgde onder de naam de Vaart³. Deze Vaart kwam uiteindelijk uit in de Devel, dichtbij de plek waar een mottekasteeltje stond, de voorloper van kasteel Develstein. Ongewijfeld had de bouwheer van dit mottekasteeltje deze plek bewust gekozen als een strategisch punt, dichtbij de Vaart naar Dordrecht, maar eveneens

dichtbij de Devel, die in verbinding stond met de al even belangrijke Dubbel. Vermoedelijk in de tweede helft van de 12de eeuw vond er een doorbraak plaats van de Merwede naar de Dubbel, waardoor uiteindelijk de Oude Maas ontstond.⁴ Deze nieuwe rivier, die aanvankelijk de Nieuwe Dubbel heette, scheidde niet alleen Dordrecht en Zwijndrecht van elkaar, maar eveneens de Thuredrecht en de Vaart, alsmede de Dubbel en de Devel. Door de herbedijking van 1332 werden de Devel en de Vaart afgedamd. Deze eertijds vrij stromende riviertjes ontwikkelden zich vervolgens tot rustige binnenwatertjes, een mooie entourage voor een kasteel en een latere buitenplaats als Develstein, maar ook zeker nuttig voor visvangst en lokaal transport. Overigens vormde de Vaart aanvankelijk de grens tussen Schobbelandsambacht [Zwijndrecht] enerzijds en het aan de zuidkant hiervan gelegen Molenambacht [Meerdervoort] en Lievershil [met Develstein] anderzijds.⁵

4

De Molensteeg als voorloper van de Lindelaan

Langs de hiervoor beschreven Vaart liep sinds oude tijden aan de zuidzijde een pad dat op oude 16de- en 17de-eeuwse kaarten de 'Molesteghe' of 'Molewegh' wordt genoemd. Dat de Molensteeg zo prominent op deze kaarten staat vermeld, geeft al aan dat deze in die tijd belangrijk is geweest. Vermoedelijk ontleende deze weg zijn oude benaming aan de watermolen die in de 15de eeuw naast het rond 1332 gebouwde kasteel Develstein werd gebouwd om het waterpeil in de omgeving beter te kunnen beheersen.⁶ Professor Pons beschrijft in *Zwijndrechtse Wetenswaardigheden II* dat dit oude pad waarschijnlijk is ontstaan als een soort kade, die vóór de herbedijking van 1332 het land aan zuidkant van deze Vaart moest beschermen tegen overstromingsgevaar dat onder andere dreigde vanuit de Vaart.⁷ Na de herbedijking van 1332 was door eerdergenoemde afdamming van de Vaart en de Devel dit gevaar niet meer aanwezig maar bleef het pad tot ver in de 19de eeuw zijn nuttige functie vervullen voor het verkeer van personen, dieren en goederen. Zo gebruikten de tuinders uit de Pieterman de Vaart en de Molensteeg voor het vervoer van hun producten naar het Pietermanse haventje dat aan de Ring

dijk ter hoogte van de Molensteeg was aangelegd. Eeuwenlang bleef de situatie ongewijzigd tot in de tweede helft van de 19de eeuw. Want in 1872 werd ook in de Zwijndrechtse Waard de technische vooruitgang merkbaar met de komst van de stoomtrein en een spoorbaan die dwars over de Molensteeg kwam te lopen en deze steeg in tweeën splitste. De twee delen bleven aanvankelijk met elkaar verbonden via een doorgang onder een spoorviaduct, kort voor de Laurensvliet, op de plek waar tegenwoordig nog een kleine fietstunnel onder de spoordijk ligt. Ter hoogte van dit viaduct werd ook een nieuwe weg aangelegd aan de oostkant, evenwijdig langs het spoor noordwestwaarts lopend. Deze nieuwe weg, die aanvankelijk de [Oostelijke] Parallelweg werd genoemd, kwam uiteindelijk uit bij het spoorstation, dat in eerste instantie in de Pieterman, iets ten westen van de Bootjessteeg, was gebouwd. Men meende dat deze centrale plek handig was voor de aanvoer vanuit het omliggende gebied. Kort voor het station kwam deze Parallelweg uit bij eerder genoemde Bootjessteeg, die met een scherpe bocht rechtsaf liep, naar de Krommeweg. Ook deze Bootjessteeg, die vóór de komst van het spoor zuidwestwaarts doorliep tot aan de Develweg, werd door het

Molensteeg, hier Moleweg genoemd (zie rode pijl) op een kaart van de 'Swijndregsen Waert', in 1650 getekend door landmeter Abel de Vries. Aan het eind van de Moleweg ligt de Develmeander en kasteel 'Develsteijn'.

Collectie Universiteitsbibliotheek Leiden.

spoor in tweeën gedeeld. Uiteindelijk kwam hier een spoorovergang die zorgde voor een verbinding tussen de twee delen. In zijn befaamde boek over de waterkeringen, waterschappen en polders van Zuid-Holland beschrijft ingenieur Teixeira de Mattos onder de binnenpolders van het eiland IJsselmonde ook de Molensteeg. Hij vermeldt dat de Molensteeg een grindweg is, 'lang ongeveer 1700 m[eter], lopend vanaf de ringdijk in het zuidelijke deel van het dorp Zwijndrecht met enige bochten west noordwestwaarts door de polder tot aan de Develweg; deze weg [...] bestaat thans [circa 1920] uit twee vakken, die gescheiden worden door de kruising met de [...] spoorweg; het oostelijk vak, benoorden die spoorweg, lang 965 m[eter], is krachtens akkoord van 1874, in onderhoud bij de gemeente; het westelijk vak, bezuiden de spoorweg, lang 735 m[eter], is in beheer en onderhoud bij de polder; de spoorwegkruising heeft plaats door een viaduct, lang 14 m[eter], is bestraat en in onderhoud bij de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen; in de weg bevinden zich twee stenen heulen [bruggen], één in het oostelijk wegvak aan het noordelijk uiteinde van de Uilenvliet en één in het westelijk uiteinde van de weg over de bermsloot van de Develkade.' Teixeira de Mattos noemt ook de [Oostelijke] Parallelweg aan de noordoostzijde van de spoorweg, die loopt vanaf het viaduct in de Molensteeg noordwestwaarts tot aan en voorbij de Bootjes-

steeg. Ook dit is een grindweg in onderhoud bij de gemeente. In deze weg liggen twee houten bruggen, de ene in de Laurensvliet en de andere in de Officiersvliet, beide in onderhoud bij de gemeente. Ook aan de zuidwestkant van de spoorweg ligt een Parallelweg. Deze verharde weg loopt vanaf het eerdergenoemde viaduct in de Molensteeg zuidoostwaarts naar de Ringdijk. Hierin ligt een houten brug in de Uilenvliet. Deze weg en brug zijn in onderhoud bij de reeds genoemde Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen.⁸ Overigens zou het deel van de oude Molensteeg dat aan de westkant van het spoor vanaf het spoorviaduct tot aan de Develweg doorliep, de Westelijke Parallelweg gaan heten. De beschreven wegen staan mooi afgebeeld op een kadastrale kaart uit het eind van de 19de eeuw (zie kadastrale kaart op pagina 8). Hierop is goed te zien hoe vanaf de dijk het station bij de Pieterman goed bereikbaar was. Een reiziger hoefde slechts bij de dijk de oude Molensteeg te volgen en dan bij het viaduct verder over de Oostelijke Parallelweg. Vervolgens bij de Bootjessteeg niet rechtsaf maar nog een klein stukje rechtdoor, waarna links het station werd bereikt. Op de kaart wordt dit traject de Stationsweg genoemd. Overigens bleek al snel na de ingebruikname dat het station bij de Pieterman toch niet zo'n handige plek was. De bedoelde streekfunctie werkte niet en vanuit Zwijndrecht was het toch wel erg ver uit het centrum.

Kaart van Dordrecht (hier links afgebeeld) en omgeving, getekend door de landmeters Symon en Cornelis Janssen, gedateerd 4 januari 1593. Rechts van Dordrecht ligt 'Swindrecht'. Daarboven loopt, als het ware in het verlengde van de Voorstraatshaven van Dordrecht, 'De Molesteghe' (zie rode pijl) van de dijk naar de Devel.

Collectie Nationaal Archief, Den Haag (VTH2181).

Kaart van de 'Swijndrechtsen Waart' met de dijk en de dijkenpalen, gemaakt door landmeter Mattheus de Vries, gedateerd 12 oktober 1723. Ook deze kaart vertoont de Molensteeg, hier Molenwegh genoemd, als belangrijke verbinding tussen de dijk en de Devel. Collectie Waterschap Hollandse Delta.

Vandaar dat in 1895 een nieuw spoorstation in gebruik werd genomen, meer richting de dijk, ter hoogte van de plek waar in 1917 de Burgemeester de Bruijnelaan zou worden aangelegd, als verbinding tussen dit station en de Langeweg.

De Molensteeg wordt Lindelaan⁹

In 1924 kreeg de oude Molensteeg tussen de dijk en het spoorviaduct, plus de Oostelijke Parallelweg vanaf dit viaduct tot aan de Bootjessteeg een nieuwe gezamenlijke naam. Dit 'oude stations traject' vanaf de dijk tot aan het oude station in de Pieterman werd vanaf toen de Lindelaan genoemd. De benaming laan deed meer recht aan de lengte van dit traject en klonk deftiger dan het woordje steeg uit de oude naam. In 1939 veranderde de situatie opnieuw door de aanleg van een rijksweg dwars door

Zwijndrecht, die wederom de oude bovenbeschreven wegen doorsneed, zowel de Lindelaan als de Bootjessteeg. Door deze rijksweg werd het noordwestelijke deel van de Lindelaan en het zuidwestelijke uiteinde van de Bootjessteeg inclusief de bocht waar deze twee wegen samenkwamen afgesneden van de andere delen van genoemde wegen. Deze aan de westzijde van de rijksweg gelegen stukken Lindelaan-Bootjessteeg kregen al spoedig de naam Heer Oudelandslaan. En dit betekende nog niet het einde van de afkalving van de Lindelaan. Kort daarna zou deze naam nog meer terrein verliezen. In de jaren '50 van de vorige eeuw werd, mede met het oog op de komst van diverse nieuwbouwwijken, de Koninginneweg aangelegd, dwars door de tuinderijen heen.

Kaart van de 'Zwijndrechtschen Waard' in 1847 getekend door landmeter J. van Sandeling. Boven de met name genoemde Molensteeg is de niet met name genoemde Vaart getekend. Bij de dijk komt de Molensteeg uit bij de Pietermanse haven, op de kaart enigszins bedekt door de stippellijn. Collectie auteur.

Kadastrale kaart eind 19de eeuw met het spoor dwars door Zwijndrecht en het effect op de Molensteeg. De groene lijn geeft de Molensteeg aan met daarboven in blauw de Vaart. In de rode cirkel ligt het viaduct onder het spoor, de gele cirkel is de spoorovergang bij de Bootjessteeg. Kleurtoevoegingen door de auteur.
Collectie Waterschap Hollandse Delta.

De spoordijk door Zwijndrecht met het nieuwe station, gezien vanaf de Ringdijk en de dijkstoep. Dit gebied tussen de Vaart en de spoordijk hoorde van origine bij Meerdervoort. Het gebied rechts van de stoep is nog geheel agrarisch. Later zou hier het stationsplein worden aangelegd. Ansichtkaart, verzonden 5 mei 1915.

Collectie auteur.

Zwijndrecht, Xapersbuurt.

8043 Foto A. Duijzer, Uitg. Moris & Geuzs.

De dijk met rechts de stoep naar de Molensteeg, de latere Lindelaan. Ansichtkaart, circa 1900.

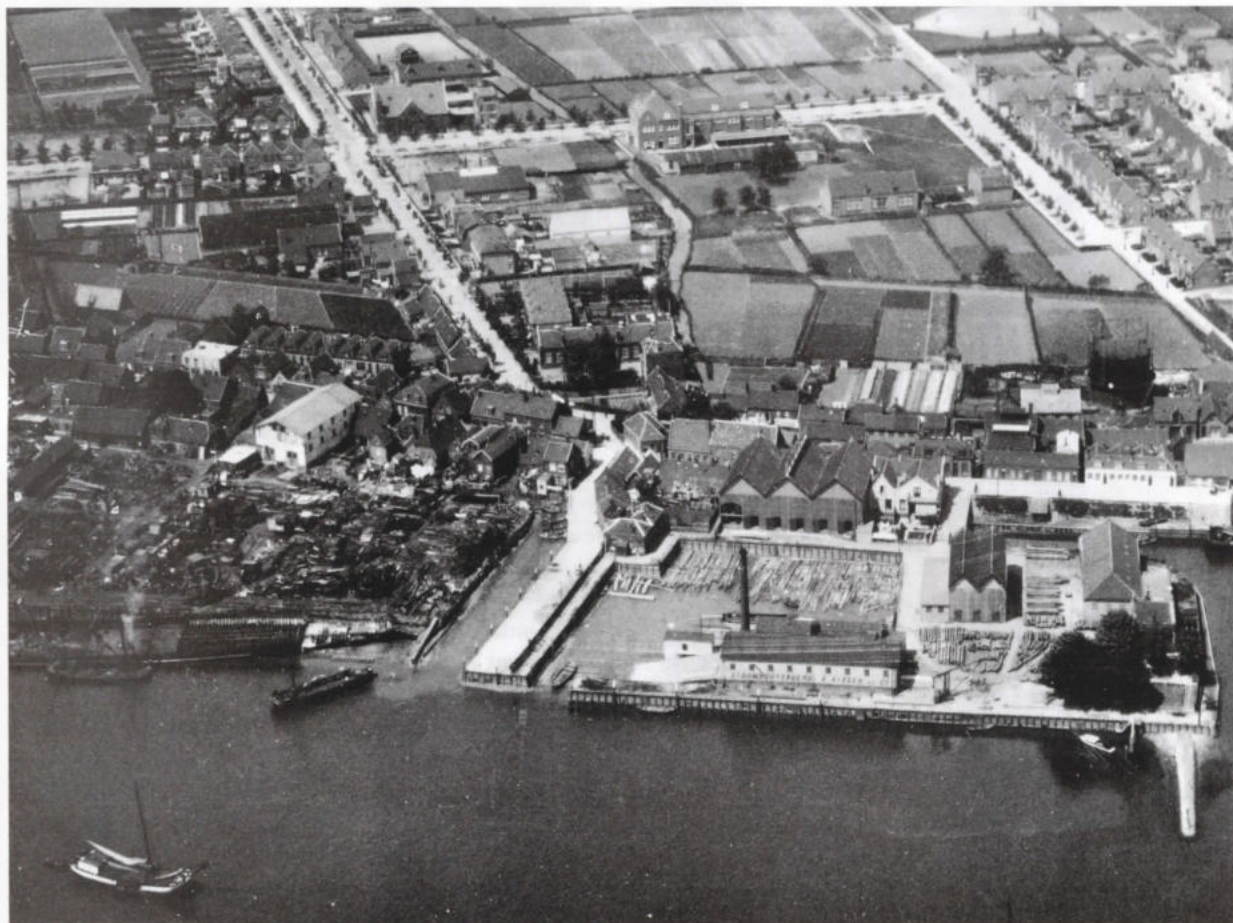
Collectie auteur.

*De Westelijke Parallelweg, het laatste deel van de vroegere Molensteeg dichtbij de Develweg.
Ansichtkaart, verzonden 21 januari 1921.*

*De Lindelaan gezien vanaf de Burgemeester de Bruinelaan met rechts de 'Lindelaan school' en links huize Nimmderdor, 1978.
Foto collectie Kees Popijus.*

Luchtfoto van Zwijndrecht vanaf de rivier. Het smalle rechte haventje links is de Pietermanse haven. Vanaf deze haven kon eenieder gemakkelijk via de stoep de Lindelaan bereiken die links richting linksboven loopt. Rechts van de Lindelaan is de Vaart zichtbaar als een spiegelend lint dat eerst iets van de Lindelaan wegbuigt maar verderop weer naar de Lindelaan toeloopt. Halverwege ligt rechts aan de Lindelaan het grote gebouw van de ZVB en even verderop staat op de hoek met de Bruinelaan de Christelijk Gereformeerde Kerk. Luchtfoto 1926, afgebeeld in 'Zwijndrecht van boven bekeken'.

De Lindelaan omstreeks jaren '30 vorige eeuw.
Collectie Kees Popijus.

Huizen langs de nieuw aangelegde Koninginneweg, gezien richting spoorviaduct. Foto, jaren '60 vorige eeuw. Collectie auteur.

De weg kwam te lopen vanaf de Ringdijk bij de oostelijke ingang van het Noordpark, dwars door de tuinderijen, westwaarts over de Rotterdamseweg heen, aanvankelijk tot aan de spoordijk, even ten noordwesten van het nieuwe station bij de Burgemeester de Bruinelaan. Later werd deze weg doorgetrokken richting De Lindt, na de aanleg van een viaduct onder het spoor door. Langs het spoor, aan de noordwestkant van deze Koninginneweg, verrees vervolgens de nieuwbouwwijk Noord. In deze nieuwe wijk kreeg het stuk Lindelaan tussen de Koninginneweg en de verderop gelegen Officiersvliet een nieuwe naam: de Jeroen Boschlaan. Heden ten dage draagt alleen het deel van de oude Molensteeg, gelegen tussen de Ringdijk en de Koninginneweg, nog steeds de naam Lindelaan. Een groot deel van de oude bebouwing is hier eveneens bewaard gebleven. De oeroude Vaart langs de Lindelaan is nog goed te zien op een luchtfoto uit 1926, maar spoedig daarna werd hij gedempt. Stratenaanleg en woningbouw in de jaren '30 kregen voorrang boven

dit water, dat allang geen duidelijke functie meer had. Dat het een bijzonder overblijfsel was uit een ver verleden, was allang vergeten.

De Lindelaan in 1924

In het jaar dat de oude Molensteeg de nieuwe naam Lindelaan kreeg verscheen er een *Algemeen adresboek van het Eiland IJsselmonde*. Hierin werd ook Zwijndrecht opgenomen met een 'Alfabetisch Register van de namen der ingezetenen met vermelding van beroep en woonplaats, volgens den toestand op 1 mei 1924.' Uiteraard worden hierin ook de bewoners van de Lindelaan met hun beroep vermeld. In de bijlage zijn ze in een schema opgenomen, in volgorde van de huisnummers.

Wat betreft de beroepen van de bewoners van de Lindelaan: het hoogste scoort het beroep van tuinman. Er wonen 24 tuinlieden, onder wie 2 weduwen-tuiniersters. Dan volgt het beroep van arbeider, waarvan er 15 worden geteld, inclusief 1 fabrieksarbeider. De andere 14 werken waarschijnlijk in een tuinderij. Verder zijn er 5 kantoorbedienden, 5 metselaars, 5 schippers, 3 opzichters, onder wie 2 fabrieksopzichters, 2 bakkers, 2 stucadoors en 2 kooplieden, onder wie 1 koopman in vodden. Temidden van de vele 'eenlingen' vallen beroepen op als boomkweker, sleepbootkapitein, verloskundige, zalmvisser, onderbaas zoutziederij, stoker, machinist, metaal draaier, loodbrander, bankwerker, plaatwerker in de flessenfabriek, olieman, melkboer, handelsreiziger en mandenmaker. Maar ook een schoolhoofd en een onderwijzer ontbreken niet in de Lindelaan, waar overigens volgens het adresboek twee scholen stonden: de 'Openbare Lagere School nummer 1' met als hoofd G.A. de Vries en een 'School voor Christelijk Onderwijs en Christelijke Opvoeding', met als hoofd A.M. Hoogendoorn.

De Lindelaan, die inmiddels is herdoopt in Jeroen Boschlaan. Foto, november 1990. Collectie Kees Popijus.

BIJLAGE

Bewoners van de Lindelaan te Zwijndrecht en hun beroep op 1 mei 1924 in volgorde van adres.

Bron: *Algemeen adresboek van het Eiland IJsselmonde, 1924.*

Lindelaan

Even nrs.	Naam bewoner	Beroep bewoner
2	A van der Vliet	Wed zonder beroep
4	L den Boer	Metselaar
6	M Erkelens	Stucadoor
12	M Daalder	Olieman grote vaart
14	H F van den Andel	Schipper
14	H Visser	Arbeider
16	K van Wingerden	Metselaar
18	B Westerman	Wed zonder beroep
20	C Bezemer	Tuinman
20	J de Jong	Tuinman
22	J van Dalen	Bakker
22	W van Dalen	Tuinman
24	G van der Ven	Tuinman
26	H F van den Adel	Schipper
30	P de Klerk	Tuinman
32	L van Dalen	Tuinman
36	L de Deugd	Tuinman
38	W den Hollander	Arbeider
50	W J Baan	Tuinman
54	J de Klerk	Wed tuinierster
56	G Los	Boomkweker
60	A Geensen echtg	Zonder beroep
60	J Vogelaar	Arbeider
62	A van Rijs	Arbeider
64	C de Jong	Arbeider
66	K van Lenten	Metselaar
68	A Vermaas	Arbeider
72	P Hofland	Fabrieksopzichter
74	K Quartel	Tuinman
76	C D Barendrecht	Zalmvisser
78	G Barendrecht	Machinist
80	W Valk	Tuinman
82	J Baan	Tuinman
84	P D Schouten	Tuinman
86	J W van Dalen	Tuinman
88	A de Waard	Tuinman
90	J de Klerk	Tuinman
92	J Visser	Arbeider
94	P Gast	Timmerman
96	D Los	Tuinman
100	J Landsmeer	Tuinman
100	R Landsmeer	Wed zonder beroep

Lindelaan

Ooneven nrs.	Naam bewoner	Beroep bewoner
1	J C Stolk	Arbeider
3	J Rupzaat	Plaatwerker flessenfabr
3	J W van der Linden	Koopman in vodden
5	A Kok	Arbeider
7	A de Snoo	Arbeider
9	G A de Vries	Hoofd O.L. School
13	J Vogel	Timmerman
15	G Hanson	Kantoorbediende
19	E J J Horsman	Telefonist Staats Spoor

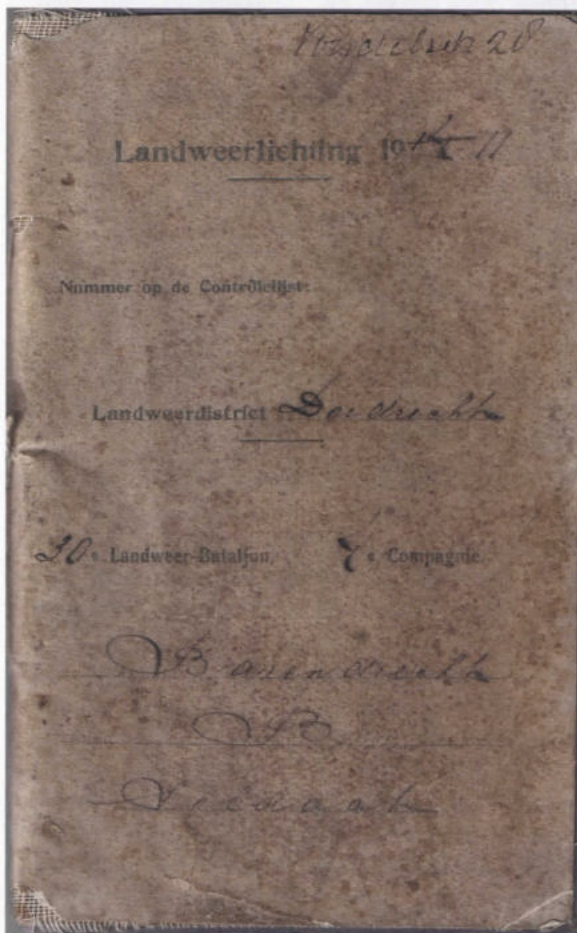
21	E A J Scherp,	echtgenote J Vogel	Verloskundige
21	J Vogel		Timmerman
23	H van Noort		Plantenkweker
29	B den Hoed		Metselaar
31	G L Timmers		Boekhouder
33	J Walraven		Zonder beroep
37	J van Dalen		Onderbaas zoutziederij
43	J Noordergraaf		Broodbakker
49A	T B Grens		Metselaar
53	P Visser		Wijnhandelaar
55	T de Man		Kantoorbediende
57	A Kijkuit		Bankwerker
59	L Sybrands		Schipper
61	J C Muller		Wed zonder beroep
63	J Opmeer		Arbeider
65	C Molenberg		Zonder beroep
67	S C van Nugteren		Wed zonder beroep
67	J Oberboersch		Tekenaar
69	F Cordes		Sleepbootkapitein
71	H van Pelt		Metaaldraaier
73	L H de Keijser		Wed zonder beroep
73	L Romer		Assuradeur
75	H Koole		Stoker
77	C Tempelaar		Arbeider
79	A C Ahuis		Zonder beroep
79	A de Vlaming		Arbeider
81	O van Namen		Koopman
83	J van der Meyden		Arbeider
85	H Kroonen		Opzichter
89	Th Nas		Stucadoor
91	G Kortenhoeven		Onderwijzer
93	A Apon		Tuinman
93	A Middelhoek		Handelsreiziger
95	P Corba		Loodgieter
97	J Ph de Bond		Loodgieter
99	T Scheurwater		Kantoorbediende
101	B Kloot		Fabrieksarbeider
101	H Alderliesten		Mandenmaker
103	D de Jong		Kantoorbediende
105	W Krul		Wed zonder beroep
107	H W Staat		Melkboer
109	K Dekker		Tuinman
113	R Bijl		Gasfitter
113	S A den Hollander		Kantoorbediende
119	T Ham		Timmerman
121	P C de Haas		Adj comm ter secretarie
123	J de Jong		Assistent Staats Spoor
125	H de Groot		Electro-monteur
125	P Naaijen		Portier
145	L Bezemer		Tuinman
147	J Euser		Tuinman
149	J Koreneef		Fabrieksopzichter
151	W van Eck		Tuinman
151	C van Rijs		Wed tuinierster

Noten:

- ¹ Dr. L.J. Pons, 'De oorspronkelijke hoevenverkaveling van de Ambachtsheerlijkheden van de Zwijndrechtse Waard', in: *Zwijndrechtse Wetenswaardigheden II* (1998).
- ² Zeer waarschijnlijk bevond zich tussen Dordrecht en Zwijndrecht van oudsher wel een doorwaadbare geul, een swin, die bij eb droogviel maar zich bij vloed met water vulde. Aan deze doorwaadbare plek ofwel 'dregt' door het Swingebied dankt Swindregt (de oude schrijfwijze van Zwijndrecht) zijn naam. Zie hierover: G. Renting, *Verdronken land, herwonnen land. Historische geografie van het Eiland van Dordrecht* (1993), p. 9-12. Uit deze geul zou, bijvoorbeeld door een stijging van de zeewaterspiegel, later de veel bredere Oude Maas zijn ontstaan. Zie eveneens de hierna nog te noemen publicaties van professor L.J. Pons in *Zwijndrechtse Wetenswaardigheden*.
- ³ Zie over de loop van deze Thuredrecht: G. Renting, *Verdronken land, herwonnen land. Historische geografie van het Eiland van Dordrecht* (1993), p. 14-19.
- ⁴ Prof. Dr. L.J. Pons, 'De Zwijndrechtse Waard in 1332', in: *Zwijndrechtse Wetenswaardigheden I* (1994).
- ⁵ Dr. L.J. Pons, 'De oorspronkelijke hoevenverkaveling van de Ambachtsheerlijkheden van de Zwijndrechtse Waard', in: *Zwijndrechtse Wetenswaardigheden II* (1998), o.a. p. 244 en kaart p. 309.
- ⁶ Dr. L.J. Pons, 'De windwatermolens van de Develpolder', in: *Zwijndrechtse Wetenswaardigheden III* (2007), p. 38-43.
- ⁷ Dr. L.J. Pons, 'De oorspronkelijke hoevenverkaveling van de Ambachtsheerlijkheden van de Zwijndrechtse Waard', in: *Zwijndrechtse Wetenswaardigheden II* (1998), p. 244-245 en kaart p. 309. Pons vermeldt tevens dat voor de herbedijking van 1332 het Molenambacht, Lievershil en het Kortambacht van de Lindt in feite een eiland vormden, gelegen tussen de Vaart, de Devel en de toenmalige Lindtse dijk. In verband met het woningbouwproject Tiën werd in april 2005 aan de noordoostkant van Lindelaan 21, dichtbij de Ringdijk, archeologisch onderzoek verricht. Tussen deze plek en de Prins Hendriklaan werden restanten van een oude dijk aangetroffen, daterend uit de eerste helft van de 13de eeuw met als vermoedelijke 'sluitdatum' begin 14de eeuw. Deze dijk, die de basis vormde van de oude Molensteeg, bestond uit verschillende ophogingslagen van grijze tot lichtbruine klei met humeuze kluiten en bruine venige kleilagen. Op verschillende niveaus in het dijklichaam werden matten van rietachtig materiaal aangetroffen, kenmerkend voor middeleeuwse dijken, bedoeld voor versterking van de interne samenhang en voor de bevordering van de waterafvoer. Zie over deze opgravingen: M.C. Dorst, *Zwijndrecht Tiën. Een inventariserend archeologisch onderzoek door middel van proefsleuven*. (Boorrapporten 238, 2005). Met dank aan Alexandre van den Berg die attendeerde op dit Boorrapport.
- ⁸ Jhr. L.F. Teixeira de Mattos, *De Waterkeeringen, Waterschappen en Polders van Zuid-Holland*, deel VI, afdeling II, het eiland IJsselmonde (1920), p. 240-241.
- ⁹ Informatie voor deze en de vorige paragraaf werd ontleend aan onder andere: Kees van der Leer en Kees Popijus, *Zwijndrecht van boven bekeken, luchtfoto's 1923-1991* (2005).

Herinneringen aan de Lindelaan

Ko Barendrecht

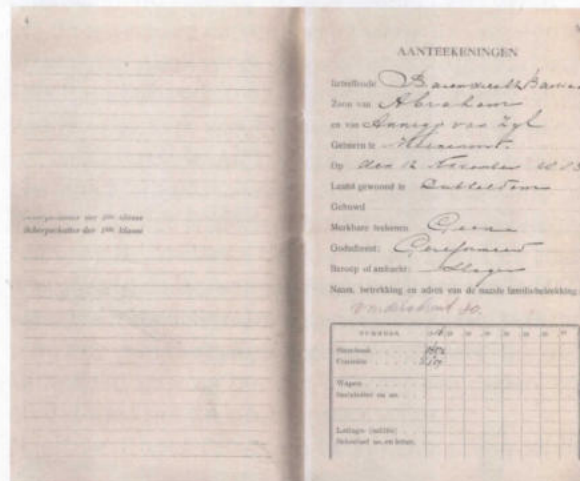

Het soldatenboekje van Bastiaan Barendrecht.
Collectie auteur.

Enkele jaren geleden vond ik in een doos op zolder het soldatenboekje van mijn opa Bastiaan Barendrecht. Daaruit bleek dat hij gemobiliseerd is geweest in 1914-1918, toen in een deel van Europa de Eerste Wereldoorlog werd uitgevochten.

Een verrassende foto

Tot mijn verrassing zat in het soldatenboekje nog een ansichtkaart, die Bastiaan in 1915 vanuit de plek waar hij was gelegd via zijn vrouw had gestuurd aan zijn dochtertje Betje. Deze kaart bracht mij niet alleen terug in de tijd, maar tevens naar de Lindelaan, die toen nog de Molensteeg heette. Vandaar de adressering van de kaart: 'Aan de vrouw van B. Barendrecht, Molensteeg te Zwijndrecht, bij de openbaren school'. Genoemde school stond onderaan de stoep die

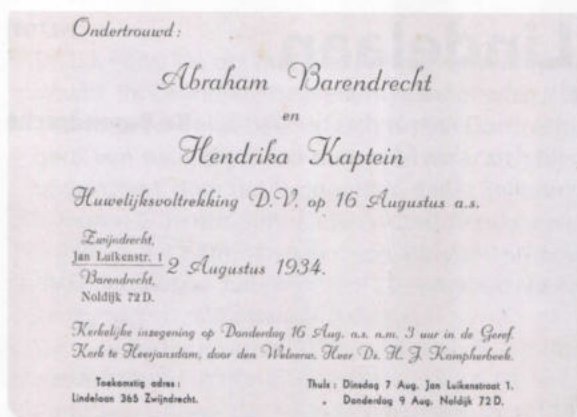

Bladzijde in het soldatenboekje.

Beschreven achterzijde ansichtkaart, in 1915 als militaire post verstuurd door Bastiaan Barendrecht aan Molensteeg bij de Openbare School. Collectie auteur.

vanaf de dijk naar de Molensteeg leidde. Vader Bastiaan schrijft aan dochter Betje 'dat hij door 's Heren goedheid nog fris en gezond is' en dat hij hoopt dit eveneens van haar te vernemen. Verder schrijft hij dat hijzelf niet op de kaart staat maar wel veel kinderen. Dochterlief moet de kaart maar goed bewaren, iets wat ze duidelijk heeft gedaan. Verder de hartelijke groeten van vader, ook voor moeder en de verdere familie, en tot ziens. Verder vermeldt het soldatenboekje dat opa Bastiaan slager was. Het frappante is dat zijn zoon Abraham en zijn kleinzoon Ko met hun poeliersbedrijf duidelijk in zijn voetsporen zijn getreden. Nog opmerkelijker is daarbij dat dit poeliersbedrijf was gevestigd aan de Lindelaan 365, een adres dat later werd veranderd in Heer Oudelandslaan 37.

Trouwkaart Abraham Barendrecht en Hendrika Kaptein uit 1934 met als toekomstig adres Lindelaan 365, de latere Heer Oudelandslaen. Collectie auteur.

Het huis aan Heer Oudelandslaen 37, eertijds Lindelaan 365. Collectie auteur.

Kortom, onze familiegeschiedenis speelt zich voor een gedeelte af aan het begin en aan het einde van de Lindelaan. Geen wonder dat mijn belangstelling voor deze laan vanaf de ontdekking van dit soldatenboekje was gewekt.

Overigens waren de leefomstandigheden en de kleding in de periode van mijn opa totaal anders. Zondags tooide de vrouw zich met de deftige kap, oorringen en andere versieringen. Hoe meer geld men had hoe mooier deze opsmuk was. De daagse kleding bestond uit een zwarte jak met omslagdoek en een zwarte rok.

Een dame in klederdracht zoals deze in Zwijndrecht werd gedragen. Foto, 19de eeuw. Collectie B. Los Bzn.

De Lindelaan halverwege de vorige eeuw

Veel mensen konden in de eerste helft van de vorige eeuw maar net rondkomen en sommigen eigenlijk ook net niet. Er werd van alles gedaan om aan bijverdiensten te komen: eigen tuintjes, losse handeltjes en als de werkloosheid toesloeg probeerde men een eigen bedrijfje te starten. Soms groeide zo'n bedrijfje uit tot grote bedrijven, zoals Van Leeuwen buizen en Houthandel Van Drimmelen. Een voorbeeld van een groot bedrijf in de Lindelaan is de ZVB. Zeven zelfstandige kleine bakkers verenigden zich in een groot bedrijf onder de naam de Zwijndrechts Verenigde Bakkerijen, al snel afgekort tot ZVB. Naast deze bakkerij was een mandenmaker gevestigd dat later uitgroeide

Het gebouw van de in 1921 opgerichte Zwijndrechtse Verenigde Bakkerijen (ZVB) aan de Lindelaan, circa 1930. Collectie Kees van der Leer.

tot een timmerbedrijf. Vermeldenswaard is eveneens het bedrijf dat Leendert van der Leer, de opa van mijn vrouw, aan de Lindelaan startte: een oliehandel met een pomp voor de deur. Op een bewaard gebleven foto is te zien hoe Van der Leer met zijn hondenkar ook langs de deuren ventte. Bovenop de kar stond als opvallend reclamebord wederom de bedrijfsnaam: 'Mij [=Maatschappij] de Automaat Zwijndrecht'. Daarnaast was er nog een reclame-actie, een soort klantenbinding via de kinderen: met een zekere regelmaat werd er door de olieman een kinderboekje uitgedeeld, eveneens met de naam de Automaat, met in de hoofdrol 'Pijpje Drop'. Op de laatste bladzij stond altijd de tekst: 'Hoe het Pijpje Drop vergaat, staat in de volgende automaat'. Naast oliehandelaar was Leendert van der Leer ook vertegenwoordiger voor 'Vreeken zaden', zoals een mooi bordje naast de deur van zijn huis aan de Lindelaan trots vermeldde. Naast het pand met de Automaat stond op de hoek van de Lindelaan en de Bruïnelaan een kruidenierswinkel, wat later zuivelhandel Rozendaal werd. Aan de overkant van de straat zat busbedrijf Stok. Leuven was een concurrerend busbedrijf. Er ging een spotliedje rond in die dagen, dat eigenlijk op beide bedrijven van toepassing was. De tekst was als volgt:

Als je gaat rijden
Neem dan de bus
Neem die van Stok/Leuven
Dan zit je gerust
Niet die van Leuven/Stok
Die akelige vent
Die rijdt je de dijk af
Voor anderhalve cent

Een deel van de van rechts naar links lopende Lindelaan bij de kruising met de Bruïnelaan. Op de linkerhoek staat het gebouw van de Christelijk Gereformeerde Kerk. Op de rechterhoek het hoekpand van zuivelhandel Rozendaal, daarnaast het pand waar eertijds oliehandelaar Van der Leer woonde met naast hem mandenmaker Van der Linden. In het lage, brede pand rechts daarvan bevond zich de ZVB. Detail van een foto, gemaakt in 1958, uit 'Zwijndrecht van boven bekeken'.

Op de andere hoek van de Lindelaan-Bruïnelaan stond vanaf omstreeks 1925 de Christelijk Gereformeerde Kerk. Tegenwoordig staat hier het kantoor van een woningbouwcorporatie. Binnen deze kerkelijke gemeenschap is later een kerkscheuring ontstaan. De meeste leden hebben toen gekozen om lid te worden van de Gereformeerde Gemeente, waarna het pand verviel aan de grootste groep. Deze kerk is naderhand, in de jaren '60, afgebroken nadat een nieuwe kerk was gebouwd aan de Burgemeester Jansenlaan. De kleinere groep heeft een nieuwe Christelijk Gereformeerde Kerk gebouwd aan de Van Meelstraat. Naast het eerder genoemde kerkgebouw op de hoek met de Bruïnelaan, stond, en staat nog steeds, de Hervormde lagere school, die in 1921 werd gebouwd. Er waren toen grofweg vier soorten scholen: een hervormde, een gereformeerde, een katholieke, en voor hen die 'nergens aan deden', zoals dat toen heette, de openbare school. Naast de school stond een huis met als opvallende naam: 'Huize Hora'. Hora is een Latijns woord dat tijd betekent. Tegelijk is Hora ook de god van de jeugd. Wie deze naam aan dit huis gaf en waarom is niet

*Huize Hora aan de Lindelaan. Foto, circa 1950.
Particuliere collectie.*

bekend. Schuin tegenover Huize Hora stond eveneens een bijzonder huis met een opmerkelijke naam: Nimmerdor. Hier stond vroeger het tuindershuis van G. Los. Op het toegangshek stond een gedicht dat duidelijk het alom aanwezige Godsvertrouwen van de toenmalige tuindersbevolking in Zwijndrecht verwoordde:

Al bouwt de landman nog zo wel
En brengt het alles op zijn stel
Zo is het nog een enkel niet
Als God Zijn zegen niet gebiedt

Het tuindershuis van G. Los aan de Lindelaan. Foto, begin 20ste eeuw. Collectie B. Los Bzn.

Zo vervoerden tuinders hun producten naar de veiling. Deze volgeladen paard en wagen werd gefotografeerd op de Rotterdamseweg. Particuliere collectie.

Aan de zuidwestkant van Lindelaan werd het 'nieuwe' veilingterrein aangelegd, ter vervanging van de oude veiling op Zomerlust aan de rivier ten oosten van het Veerplein. De opening in september 1926 geschiedde met toespraken en muziek van het 'Geklink des Koning'. Dichtbij deze veiling kwamen de koelcellen van Sander Barendrecht, als opslag voor handelaren en tuinders. De hoofdingang van de veiling bevond zich aan de Burgemeester de Bruinelaan. Een tweede ingang lag in de Linnaeusstraat. Rechts van de Linnaeusstraat stond langs de Lindelaan een rijtje huizen, met in het laatste huis rechts de schoenmakerij van De Wit. Dit bedrijfje was eenvoudigweg gevestigd in de voorkamer van zijn woonhuis, iets wat in die tijd vaak voor kwam. Door het schuifraam aan de voorkant van zijn huis bediende hij zijn klanten. Aan de Lindelaan stond verder westwaarts een van de oudste boerderijen van Zwijndrecht, gebouwd in 1604. De laatste ei-

genaar was tuinder G. van Galen en de laatste bewoners de familie Van der Ruit. Tuinder Van Galen zelf woonde iets verder aan de Lindelaan. Op een foto is hij te zien als de trotse eigenaar van zijn eerste vrachtwagen. In die tijd was het gebruikelijke vervoer de paard en wagen. Van Galen was dus een vooruitstrevende tuinder.

Gijs van Galen in zijn T-Ford met knecht, circa 1925. Deze Ford was een van de eerste tuinders-vrachtwagens in Zwijndrecht. Collectie familie Van Galen.

Na de laatste dorpsbebouwing boog de Lindelaan licht naar links, richting spoorlijn. Op dat punt bevond zich in de spoordijk het zogenaamde tunneltje van Kramer, genoemd naar de fietsenmaker aan de andere kant van de tunnel. Via dit tunneltje vervolgde de Molensteeg zijn oorspronkelijk tracé naar de Devel bij de Pieterman. Via de Vaart die langs de oude Molensteeg lag, werden eeuwenlang de landbouwproducten uit de Pieterman vervoerd naar de zogenaamde Pietermanse haven aan de buitenkant van de dijk. Waarschijnlijk gebeurde dat per trekschuit en fungeerde de Molensteeg als jaagpad.

Het tunneltje van Kramer, ofwel de 2de heul aan de Lindelaan. Foto, circa 1940. Particuliere collectie.

Ingrijpende veranderingen

De komst van de spoorlijn rond 1875 bracht ingrijpende wijzigingen mee. Bij het tunneltje van Kramer kwam een nieuw tracé in het verlengde van het eerste stuk van de Molensteeg, waardoor er aan de rechterkant van de spoordijk een lang traject ontstond vanaf de dijk naar de Bootjessteeg. Vanaf 1924 wordt dit lange traject de Lindelaan genoemd, omdat men het woord steeg niet meer vond passen bij deze mooie lange, statige weg. Naast deze laan werden diverse nieuwe huizen gebouwd, aanvankelijk tuindershuizen zoals 'Oudersdoel' van de familie Van Dam en de huizen van de families Van Houwelingen en Koorneef. Later kwamen ook de flats en de rijtjeshuizen, waardoor uiteindelijk de tuinderijen volledig verdwenen.

Er is nog een getekende plattegrond bewaard gebleven waarop de diverse tuinderspercelen tussen de Bruinelaan en de Laurensvliet zijn aangegeven. Ook op oude foto's is nog goed te zien hoe agrarisch het oude Zwijndrecht was en hoe omvangrijk het oude tuindersgebied. Het was een zee van platglas en kassen. In grote hoeveelheden werden sla, andijvie, bloemkolen en vele andere soorten groenten geteeld en via de veiling verhandeld. Befaamd waren de Zoutewelle-stoofperen en de Zwijndrechtse wijnperen. Ook de in Zwijndrecht geteelde uien waren tot ver in de omtrek beroemd. Bekend zijn ook de zogenaamde uienrennen, waarin de uien na het rooien werden gedroogd.

Even voorbij de Laurensvliet werd in de jaren '30 aan de Lindelaan een nieuwe begraafplaats aangelegd. Dit werd uitgevoerd als een werkverschaffingsproject, waarbij veel mensen aan werk werden geholpen. Alles werd dan ook met handkracht gedaan. Eerst werden rails aangelegd waardoor het zand vanaf de rivier naar de uiteindelijke plek werd gebracht door middel van met de hand voortgeduwde kiepwagens. De werkzaamheden op de begraafplaats zelf werden gedaan met schop en spade.

In 1938 werd de rijksweg aangelegd, vanaf Rotterdam via Dordrecht richting Brabant. Dit had tot gevolg dat de Lindelaan en de Bootjessteeg opnieuw doorkruist werden. Het laatste stuk Lindelaan werd als het ware afgesneden van de rest plus een gedeelte Bootjessteeg. Deze twee gedeelten werden samengevoegd en herdoopt tot Heer Oudelandsla. Aanvankelijk bleef de spoorwegovergang richting de Develweg bij de bocht in de Heer Oudelandsla gehandhaafd. Omstreeks 1969 werd deze

spoorovergang, die in feite het eindpunt van de oude Lindelaan vormde, opgeheven en vervangen door de Pietermantunnel, die iets oostelijker onder het spoor door kwam te liggen.

In de oude situatie liep de Lindelaan over in de Oude Stationsweg in het huidige Bakestein, waar in 1875 het eerste station van Zwijndrecht was gebouwd.

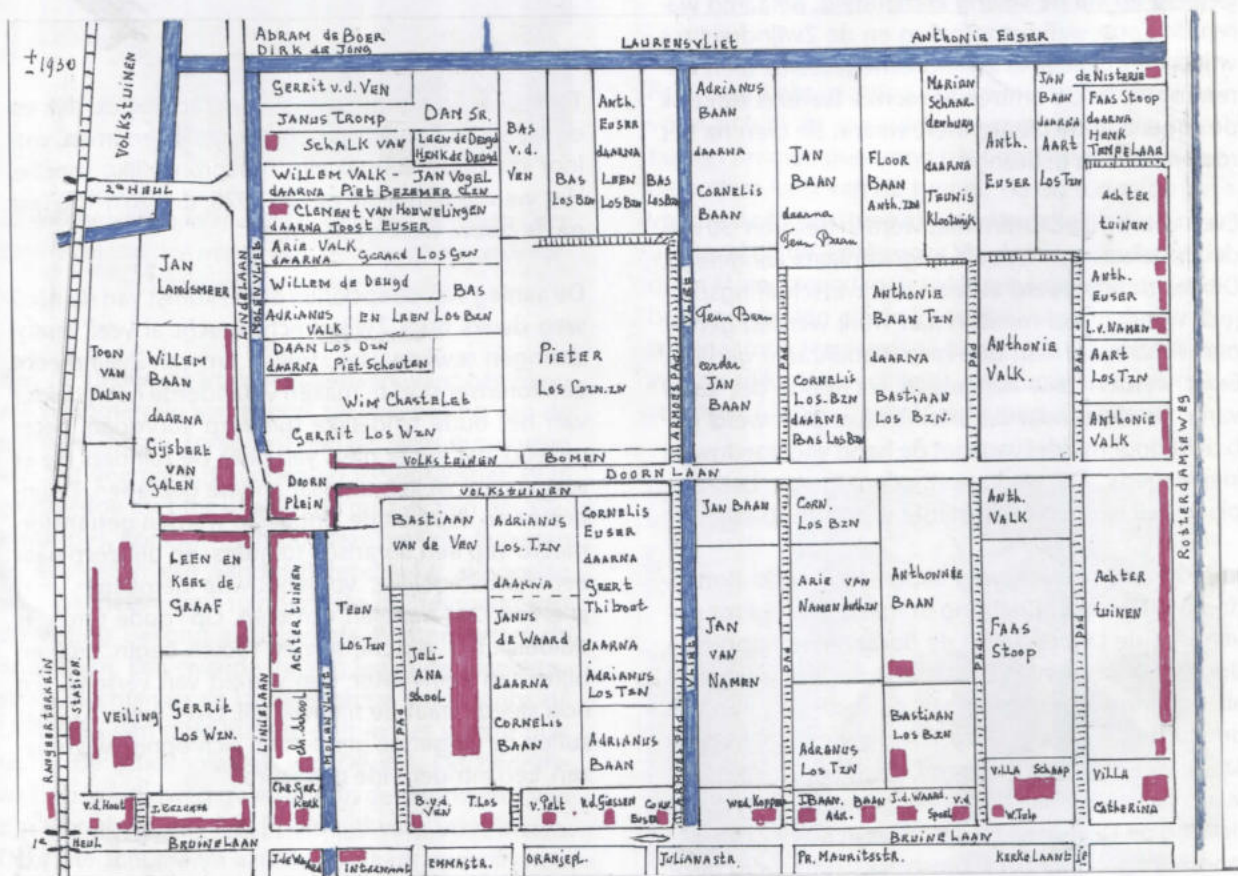
Aanleg spoorrails voor het vervoer van zand bij de aanleg van de begraafplaats aan de Lindelaan (nu Jeroen Boschlaan) met als 2de van links Maarten Vliegthart, smid. Collectie B. Los Bzn.

Toen in 1895 het nieuwe station dichtbij de dijk en de latere Bruinelaan in gebruik werd genomen, verloor dit oude station zijn oorspronkelijke functie. Het werd uiteindelijk pas in 1976, dus zo'n 100 jaar na de bouw, weer gesloopt.

De aanleg van de spoorlijn en de komst van de rijksweg dwars door Zwijndrecht bracht al veel veranderingen teweeg. Het streven om van Zwijndrecht een forensenstad te maken veranderde het karakter van het oude landelijke tuindorp voorgoed, beter gezegd, het liet er niets van heel. De tuinders die er nog waren, weken uit naar andere gebieden. Zwijndrecht en dus ook de Lindelaan werden getransformeerd van een agrarisch tuinders- en dijkdorp naar een randstedelijke, volgebouwde gemeente, met alle voor- en nadelen van dien. Op oude foto's is duidelijk het verschil te zien tussen begin 1900 en bijna een eeuw later: een wereld van verschil. En nog steeds staat de tijd niet stil. Over weer 100 jaar zullen de volgende geslachten zich opnieuw verbazen. Een intrigerende gedachte.

*De boerderij van Gijs van Galen aan de Lindelaan, ter hoogte van het huidige Burgemeester Doornplein.
Foto, begin 20ste eeuw. Particuliere collectie.*

Tekening van de tuinderspercelen, gelegen op de grond tussen de Laurensvliet en de Burgemeester de Bruijnelaan, circa 1930.
Particuliere collectie.

Een Ambachtse sage

Alexandre van den Berg

Bijna elke stad of dorp in Nederland heeft wel een verhaal dat gaat over de ontstaansgeschiedenis van die plaats. Ook Hendrik-Ido-Ambacht heeft er zo een. Daarvoor moeten we bijna 700 jaar terug in de tijd.

Rond 1318 brak de omringdijk van de Zwijndrechtse Waard ter hoogte van de Volgerlanden door en stroomde de waard vol met water. Daardoor werd de waard zogenaamd 'Rijdende', dat wil zeggen dat het gebied bloot stond aan eb en vloed en dus niet (meer) droog was. Dat betekende niet dat alles onder water stond, er waren enkele droge plekken overgebleven zoals rond Heerjansdam en ook verschillende op een terp gelegen boerderijen aan de Achterambachtseweg zullen zeker niet zijn overspoeld. Daarnaast zal bij eb een groot deel van de waard droog zijn gekomen, het gebied was eigenlijk een soort van mini Waddenzee geworden.

Ondertussen bleef de Zwijndrechtse Waard jarenlang onder invloed van de getijden. De graaf van Holland

Willem III vond dat maar niks. Het gebied lag heel strategisch tussen alle grote rivieren en tegenover de belangrijkste handelsstad van Holland, Dordrecht.

De graaf wilde graag het hele Hollandse rivieren gebied in zijn invloedsfeer hebben, vooral omdat hij er een uitgebreid tollensysteem wilde vestigen. Goed voor de schatkist van een altijd (met zowat alle buren) oorlog voerende Graaf.

Hij had geluk, want de eigenaar de Paulusabdij te Utrecht, wilde van de Zwijndrechtse waard af. Het gebied bracht geen geld meer op, omdat er bijna niemand meer woonde en er dus ook niks meer verbouwd kon worden. Verder was een herdijsing een project wat ver boven de financiële pet van de abdij ging en ook organisatorisch was men niet in staat om zo iets te regelen. Zodoende kreeg de graaf in 1323 de Zwijndrechtse Waard in erfpacht en

Portret van Willem III 'de Goede' van Henegouwen (1286-1337), vóór of in 1725.

Den Haag, RKD (collectie Iconografisch Bureau).

Zicht op de haven in Oostendam.

Collectie Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht.

toen begon het pas echt. Het is niet zeker wanneer de werkzaamheden precies begonnen, maar wel is zeker dat eerst werd begonnen om de riviertjes de Waal en de Devel af te dammen, deze dammen bestaan nog steeds en een ervan is de Oostendam.

Toen deze werkzaamheden rond 1331 eindelijk waren afgerond, werd er een commissie samengesteld (ook toen al) die de nieuw uit te geven gronden moest verdelen. Als eerste er werden verschillende landmeters op uitgestuurd om alvast de waard 'eerlijk' te verdelen en de inschrijving kon beginnen. Al naar het bedrag wat men inlegde kreeg men 1/8 of 1/16 deel van het gebied in leen, daarnaast werden de minst vruchtbare gronden, de Volgerlanden,

evenredig verdeeld. Daarnaast waren er de zogenaamde gemeenelanden, deze gronden waren niet te gebruiken als landbouwgrond zodat ze voor algemeen gebruik van de bewoners van de desbetreffende ambachten ter beschikking werden gesteld. Vooral de arme boeren en arbeiders die zich in de streek hadden gevestigd, misschien wel om mee te werken aan de bedijking, hadden op deze grond een koe of wat schapen lopen. Deze gemeenelanden lagen ongeveer op de plek waar tegenwoordig onder andere Intratuin gelegen is.

Krommeweg met links Intratuin.

Collectie Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht.

Na de herdijking duurt het enige jaren, voordat het land droog genoeg is. In 1336 is het dan zo ver en kunnen de eerste graangewassen geoogst worden. Volgens de overlevering speelde de eerder genoemde sage zich in dat jaar af.

De Sage

In de gemeenelanden liet in die tijd een boer zijn enige koe grazen, deze koe was echter zo mooi en vet dat de Baljuw van Zuid-Holland deze koe van de boer wilde kopen. Toen de boer weigerde te verkopen, nam de baljuw de koe met geweld uit de wei en bracht er een minder goede voor terug. De boer nam daar geen genoegen mee en ging, op aanraden en met hulp van zijn vrienden naar Valenciennes in Henegouwen om zijn beklag te doen bij graaf Willem III die daar op dat moment verbleef. De boer moest een lange reis ondernemen en we kunnen ons wel voorstellen dat hij, eenmaal in Valenciennes aangekomen, behoorlijk onder de indruk van de pracht en praal van het grafelijk paleis moet zijn geweest. Regelmatig sprak de graaf daar recht. Ook als hij zoals toen het geval was, met jicht ziek te bed lag.¹ De boer deed zijn verhaal en de graaf kreeg medelijden met de arme boer. Hij schreef een brief aan de schout van Dordrecht, waarin hij hem opdracht gaf direct met zijn neef, de baljuw, naar Valenciennes te komen. De graaf nam dit niet licht op, want de baljuw was één van zijn belangrijkste functionarissen. Hij was de vertegenwoordiger van de graaf in Zuid-Hol-

land en sprak ook in zijn naam recht.² Deze vorm van machtsmisbruik kon de graaf dus zeker niet goedkeuren. Zeker niet door zijn vertegenwoordiger die in de stad woonde waar de belangrijkste rechtsbronnen waren opgeborgen. Bij moeilijke zaken reisden regelmatig rechters en juristen naar Dordrecht af om deze rechtsboeken te raadplegen.³

Voor de graaf gebracht, vroeg deze de baljuw hoe het in Zuid-Holland was. De baljuw antwoordde dat er rust en vrede heerste. Daarop vroeg de graaf hem, waarom hij, een baljuw en rechter, dan geweld had gebruikt tegen een boer door een koe uit diens land te halen. De baljuw antwoordde dat hij een andere koe had teruggegeven. Na confrontatie van de baljuw en de boer verklaarde de graaf in deze zaak recht te zullen wijzen. Het vonnis luidde dat de schout, zodra hij thuis was, de boer 100 gouden Vrancrijkse kronen zou betalen uit het vermogen van de baljuw. Zowel de boer als de baljuw waren met deze uitspraak tevreden. Maar de graaf zei tegen de baljuw: 'Nu hebt gij wel uw schuld aan de boer verzoend, maar nog niet uw schuld aan mij.' Na de boer weggestuurd te hebben, liet de graaf een biechtvader komen en nadat de baljuw had gebiecht, overhandigde de graaf zijn ontbloot zwaard aan de beul en liet de baljuw ter plekke onthoofden. Het lijkt gaf hij, met de vermaning zich te wachten voor een zelfde lot, aan de schout om in Dordrecht te begraven. Daar aangekomen betaalde de schout de boer, omdat hij het niet durfde na te laten.⁴ Volgens een andere overlevering zou de kist met daarin het lijk van de baljuw een tijd aan de hijskraan Rodermond aan de Nieuwe Haven van Dordrecht gehangen hebben.⁵ Een andere overlevering vertelt dat de naam van de baljuw, Willem Willemsz van Zierikzee uit de familie Queeckel moet zijn geweest. Andere bronnen vermelden deze naam niet en degene die waarschijnlijk in deze periode de baljuw van Zuid-Holland is, Daniel van de Merwede, wordt nooit onthoofd. Het verhaal is dan ook een sage. Er zit hoogstwaarschijnlijk wel een kern van waarheid in, maar het verhaal heeft in deze vorm nooit plaats gevonden. Het is eerder een waarschuwing aan bestuurders dat zij geen misbruik van hun macht moesten maken. Waarschijnlijk kwam het wel eens voor dat een baljuw zijn macht misbruikte in zijn eigen voordeel en zo een ambtsmisdrijf beging. Het is goed mogelijk dat de sage pas in de late 14^e eeuw en de vroege 15^e eeuw ontstaan is toen Aernt van der Dussen die toen Baljuw van Zuid-Holland was, zijn macht zeer regelmatig misbruikte en diverse ambtsmisdrijven pleegde. Hij werd niet of nauwelijks aangepakt omdat hij het ambt van baljuw had gepacht en dus contractueel recht op dit ambt had.⁶ Onder andere dank zij dit verhaal kreeg graaf Willem III, later de bijnaam 'de goede'. Een be-

waker van vrede die zorgde dat zijn onderdanen het goed hadden.⁷ De sage ging langzaam een eigen leven leiden. Hij duikt voor het eerst op in het Goudse Kroniekje van 1478 en niet veel later in de Divisiechroniek van 1517. Ook de Dordtse stadshistoricus, Matthijs Balen, vermeldt in zijn 'Beschryvinge der stad Dordrecht' van 1677 de sage.⁸ De sage wordt vooral populair in de 17^e eeuw. Dan verschijnt hij op diverse schilderijen die opgehangen worden in diverse stadhuizen, zoals bijvoorbeeld in Hasselt, Alkmaar

en Gorinchem. Daar hangen de schilderijen als voorbeeld voor de rechters en schepenen, om vooral op het rechte pad te blijven. Ook wordt er zelfs in 1630 een toneelstuk uitgegeven met de titel 'Bailliju van Suydt-Hollandt ofte Ghetoomde Vermetelheyt'.^{9 10}

Uiteindelijk verdwijnt deze sage grotendeels uit het collectieve geheugen. Maar hopelijk herinnert u zich af en toe nog die boer met zijn koe als u over de Krommeweg rijdt.

Noten

- ¹ Horsman, P. et al. Hendrik-Ido-Ambacht 1332-1982. H-I-Ambacht, 1982. Pagina 9 – 12.
- ² Het Middeleeuwse Zuid-Holland had andere grenzen dan het huidige Zuid-Holland. Het strekte zich uit over de Krimpener Waard, een deel van de Alblasserwaard, Het eiland van Dordrecht, het eiland IJsselmonde, het noordelijke deel van de Hoeksche Waard, Het land van Altena en de Langstraat in het huidige Noord-Brabant.
- ³ Aardoom, Harry, Justitiekantelen in vroeger tijd. Dordrecht, 2012.
- ⁴ Horsman et al., pagina 9.
- ⁵ http://www.uwstamboomonline.nl/passie/sites/index.php?mid=220496&kid=2147&pagina=tekstpagina_geraadpleegd_d.d.03-03-2014
- ⁶ Berents, D.A. Het werk van de Vos. Samenleving en criminaliteit in de late middeleeuwen. Zutphen, 1985. Pagina 163-169.
- ⁷ Berends, pagina 165.
- ⁸ Berends, pagina 163.
- ⁹ Aardoom, pagina 13.
- ¹⁰ Ghetoomde Vermetelheyt betekend bestraft Machtsmisbruik

Prent, 1677: "Justitie van Graaf Willem III, 1336" uit: *Beschrijvinge der stad Dordrecht* door Matthijs Balen Janszn. te Dordrecht. Herdruk, 1966.

Straatnamen in de Volgerlanden

Alexandre van den Berg

Sophiapromenade. Collectie Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht.

Zoals in veel nieuwbouwwijken, moeten ook de straten in de Volgerlanden een naam krijgen. In de Volgerlanden is er voor gekozen de meeste straten namen te geven van planten, gaarden, vissen en landschapselementen, maar een paar vallen een beetje uit de toon. Zo passen bijvoorbeeld de Jacobustocht, de Jacobuslaan, de Sophialaan, het Perenlaantje en het Hooftlaantje niet bij de andere straatnamen.

Allemaal zijn ze genoemd naar locaties uit de omgeving van de Volgerlanden.

Hieronder volgt de uitleg van een paar van deze straatnamen.

De Sophialaan en de daarbij liggende Sophiapromenade, Sophia Sporthal, Sophia Spoortunnel en Sophiapark zijn genoemd naar de Sophiapolder, deze polder is van oorsprong een zandplaat in de rivier de Noord, die in het midden van de 19^e eeuw omhoog werd, om als landbouw grond te dienen. Ook werd er een boerderij op gebouwd die in de jaren 50 is afgebrand. Ook lag er op de punt van het eiland een scheepssloperij. Het eiland is de afgelopen jaren

omgevormd tot een natuurgebied, waar voor een groot gedeelte het water nu vrij spel heeft.

De Sophiapolder is genoemd naar de eerste vrouw van koning Willem III, Koningin Sophia, ook wel Sophie genoemd. Sophia Frederika Mathilde werd geboren in Stuttgart op 17 juni 1818. Ze was de dochter van Willem Frederik Karel van Württemberg en grootvorstin Catharina Paulowna van Rusland, dochter van de tsaar van Rusland, Paul I. Haar vader was koning van Württemberg.

Op 18 juni 1839 trouwt Sophie in Stuttgart met prins Willem van Oranje, die in 1849 koning van Nederland zal worden onder de naam Willem III.

Ze betreft met haar man na haar huwelijk het paleis Noordeinde in Den Haag, maar in 1855 betreft ze het Huis Ten Bosch, waar ze voortaan de zomers doorbrengt.

Uit het huwelijk van Sophie en Willem worden drie kinderen geboren, Willem (1840-1879), Maurits (1843-1850) en Alexander (1851-1884). Twee van haar kinderen komen nog tijdens het leven van Sophie te overlijden. Veel zorg besteedt ze aan Alexander, maar ook hij zal niet oud worden.

Koning Willem III.

Franz Xaver Winterhalter, 1805-1873.
Portret van Koningin Sophie, 1863. Bron: Wikipedia.

Koning Willem III en koningin Emma.

Koningin-regentes Emma.

In het laatste deel van haar leven lijdt Sophie aan verschillende kwalen, waaraan ze uiteindelijk ook bezwijkt. Sophie stierf in Huis ten Bosch op 3 juni 1877 en werd dus bijna 59 jaar. Haar man zal daarna hertrouwen met de latere Koningin-regentes Emma.¹

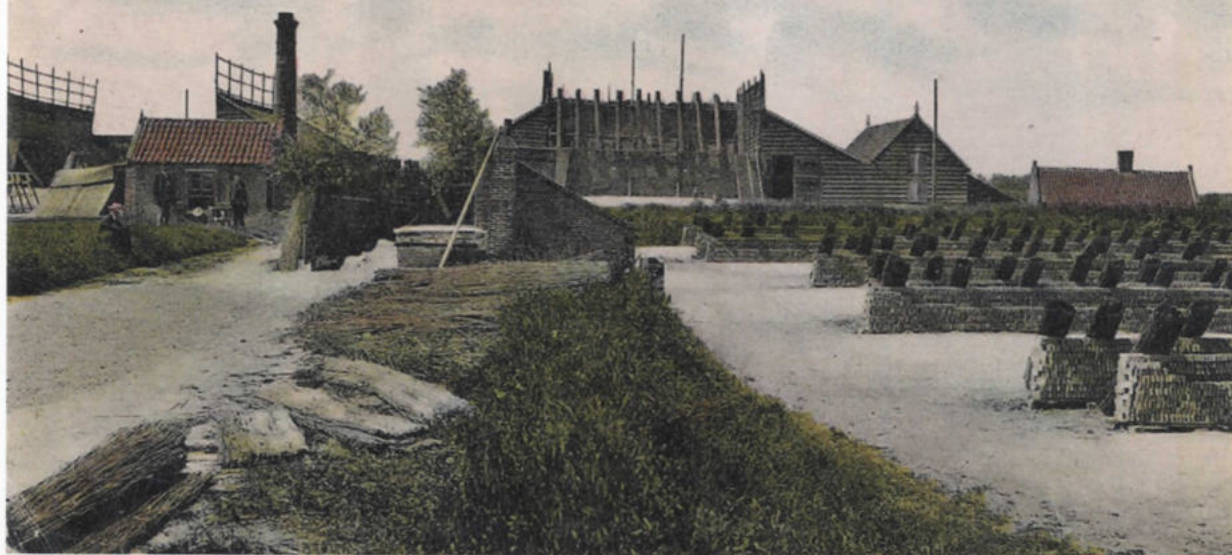

Het pontje naar de Sophiapolder. Collectie Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht.

Luchtfoto van de Sophiapolder. Collectie Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht.

Hendrik-Ido-Ambacht — Steenfabriek Gebr. 't Hoofd.

Steenfabriek, ansichtkaart collectie Kees Popijus.

Het Hooftlaantje is genoemd naar de Hooftwijk en de Hooftwijk is weer genoemd naar de familie die jarenlang op deze plek een steenbakkerij had, de familie 't Hooft.

In 1921 is hier een kleinschalige woonwijk gebouwd. Op deze plek was aan het einde van de 16^e eeuw een steenbakkerij gesticht, deze werd in 1832 eigendom van Joan 't Hooft. Zijn zwager Willem Roodenburg was eigenaar van de andere steenbakkerij in het

dorp en werd later Burgemeester, Joan werd al gauw raadslid en later wethouder.

De familie 't Hooft heeft altijd een grote rol gespeeld in het dorpsleven, verschillende leden waren raadslid of wethouder of zaten in een of ander bestuur. Jarenlang heeft deze familie het bewind gevoerd over de steenbakkerij, totdat in 1915 uiteindelijk door de economische malaise veroorzaakt door de Eerste Wereldoorlog het doek viel voor dit bedrijf.

Hooftwijk, vroeger en nu. Collectie Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht.

Het perenlaantje. Collectie Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht.

Het Perenlaantje is de langste Perenberceau van Europa. Dit is een met Perenbomen overdekte tunnel van oorspronkelijk 600 meter lang. Deze is in het begin van de jaren '20 van de vorige eeuw aangelegd door de heer Speelman, de eigenaar van de boomgaard waar deze Berceau in is gelegen.²

De Jacobustocht is genoemd naar het Jacobusziekenhuis. De Jacobuslaan en de daarbij liggende Jacobustocht de straat met het bijbehorende water, liggen ongeveer in het verlengde van dit ziekenhuis. Het ziekenhuis heet tegenwoordig Albert Schweitzerziekenhuis, locatie Zwijndrecht. Het werd in 1989 in gebruik genomen en is de voortzetting van het oude Rooms-katholiek Ziekenhuis dat lag in het gebied tussen de Grotekerksbuurt en de Houttuinen in het centrum van Dordrecht. Dit ziekenhuis lag op

de plek van het middeleeuwse Sint Jacobsgasthuis, waar pelgrims op weg naar Santiago de Compostella konden overnachten. Het nieuwe ziekenhuis in Zwijndrecht ligt ook aan deze pelgrimsroute. Over de Langeweg trekken al eeuwen pelgrims naar het beroemde pelgrimsoord in Spanje. De kapel van het Ziekenhuis, de Jacobuskapel, is sinds 2006 een officiële pleisterplaats op de bedevaartsroute.³

De hierboven beschreven straten zijn uiteraard niet alle straatnamen in de Volgerlanden met een historische achtergrond. Zo zijn bijvoorbeeld de Laan van Welhorst, de Langeweg en de Vrouwgelenweg niet beschreven. Sommige van deze straten zijn al ooit eens beschreven in Swindregt Were, over andere zullen vast in de toekomst nog verhalen verschijnen in dit blad.

Noten

¹ http://nl.wikipedia.org/wiki/Sophie_van_W%C3%BCrttemberg bekeken d.d. 02-03-2014

² <http://www.natuur-zw.nl/Perenlaan.htm> bekeken d.d. 02-03-2014

³ <http://www.asz.nl/organisatie/organisatie/locatieprofielen/2847/pelgrims.pdf> bekeken d.d. 02-03-2014

De schatkamer van het Historisch Genootschap

Joke van der Straaten

Het gebouw Den Brommert aan de Dorpsstraat. Collectie Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht.

In de top van de voorgevel van het pand waarin het Historisch Genootschap is gevestigd, is een steen gemetseld met de datum 1777. Waarschijnlijk stond er echter op deze plaats al veel eerder een huis of boerderij. Hierover is veel informatie te vinden in het boek 'Steeën in Ambacht' pag. 211 e.v. Uiteraard is dit boek, dat de geschiedenis beschrijft van 34 boerderijen, 4 aanverwante bedrijven en hun bewoners, geschreven door J.A. van der Giessen en L.M. van der Hoeven in het bezit van het Historisch Genootschap en kan dat door iedereen worden ingekeken. Naast het pand stond vroeger aan weerszijden ervan een rijtje arbeiderswoningen. Ouderen zullen dat nog herkennen als 'De Grote en De Kleine Hoef'. Het woord 'hoef' was in de volksmond meer bekend als 'hauff'. Het totale gebouw, dat eigendom is van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht, bestaat uit twee delen. Het voorste en oudste deel is een rijks-

monument en wordt dit moment op de benedenverdieping gebruikt door de Wereldwinkel.

De voorzijde van het pand zoals het er vroeger uitzag met de daarin gevestigde winkel van Siem de Waard. Collectie Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht.

De bovenverdieping en het achterste gedeelte van het pand, waarvan niet bekend is of het ook een monument is, worden door het Historisch Genootschap gehuurd van de gemeente.

Deze winkel was een 'bazar', een winkel je waar van alles en nog wat kon kopen. Bovendien had de Waard als hobby het verzamelen van veel foto's en kaarten van ons dorp. Nog steeds zijn vele daarvan in ons bezit en zijn we daar heel blij mee.

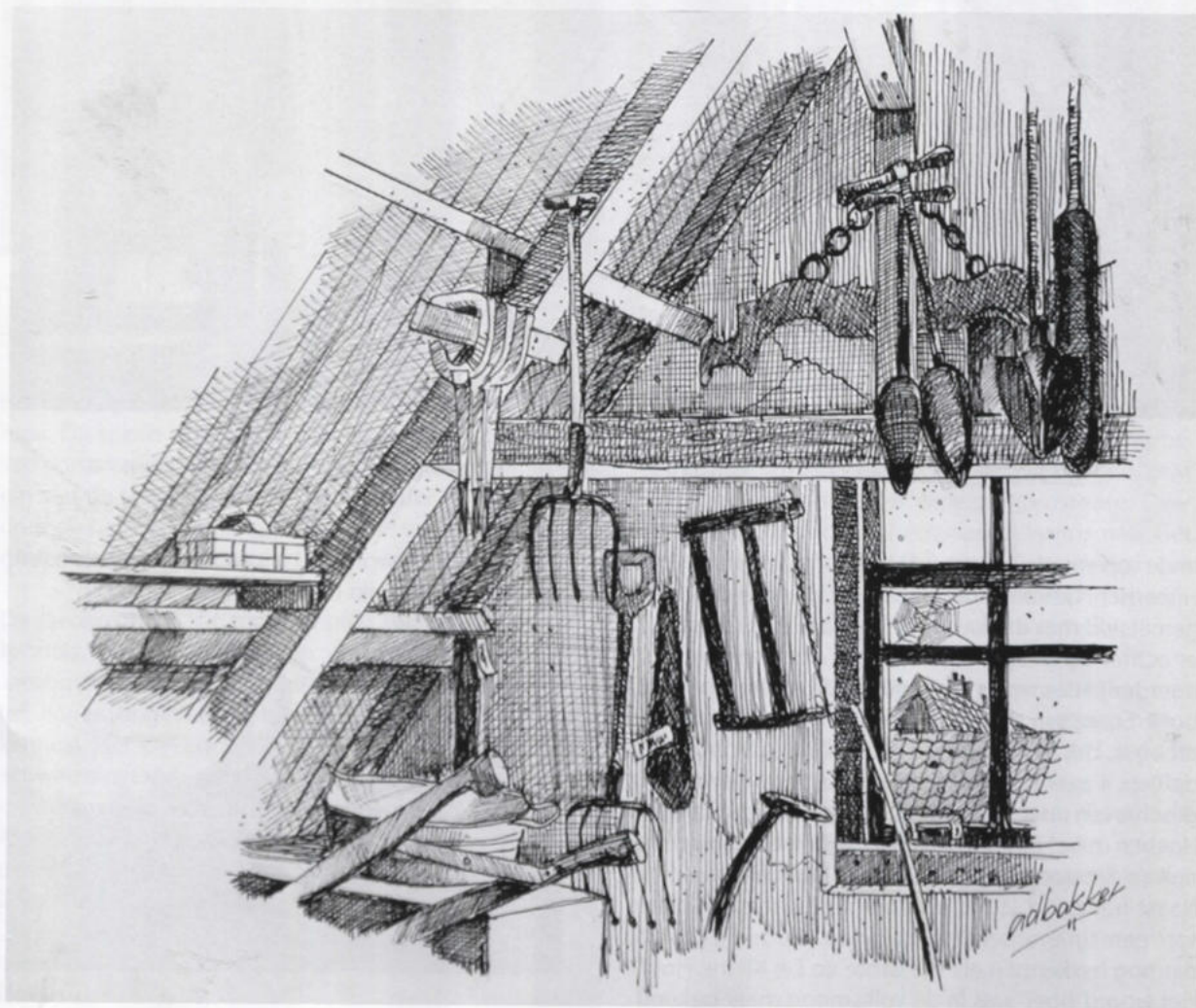
Het Archief

Het archief is de eigenlijke schatkamer van het Historisch Genootschap. Deze keer willen wij u eens laten zien wat er allemaal in ons archief te vinden is.

Het archief bevindt zich op de eerste en tweede verdieping van het oude pand in het gedeelte dat een rijksmonument is. Dit archief is voor bezoekers toegankelijk.

In tegenstelling tot wat je normaal zou doen, eerst beneden en dan naar boven, doen we het nu eens andersom en wagen we eerst de klim naar de tweede etage. Letterlijk wagen want met name de trap naar de tweede verdieping is smal en oud. Deze tweede etage wordt heel oneerbiedig 'de zolder van Kees' genoemd naar de man (Kees den Hoed) die alles wat zich daar bevindt keurig in rekken heeft gezet en de voorwerpen die niet in de rekken passen een vaste plaats heeft gegeven. Hoewel Kees een zeer vredelievend mens is kan hij ontzettend boos worden als spullen niet op de juiste plaats worden teruggezetz.

Net voor dit blad werd uitgegeven werd bekend dat er houtworm op de zolder is aangetroffen. De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht gaat deze nare beestjes zo spoedig mogelijk bestrijden.

Van de zolder maakte de bekende Dordtse tekenaar/dichter Ad Bakker in zijn boek 'Drie dorpen aan het water' de bovenstaande tekening.

En ook schreef hij er tegelijkertijd een gedicht bij met als ondertitel 'Ik heb er op zolder gekeken'

De drempel is niet hoog
'Als inwoner van deze plaats mag het beslist niet ontbreken
dat je uit belangstelling nog even op de zolder hebt gekeken
ja zeker, je doet jezelf en je huisgenoten beslist veel tekort
en ongetwijfeld krijg je het van andere bezoekers op je bord

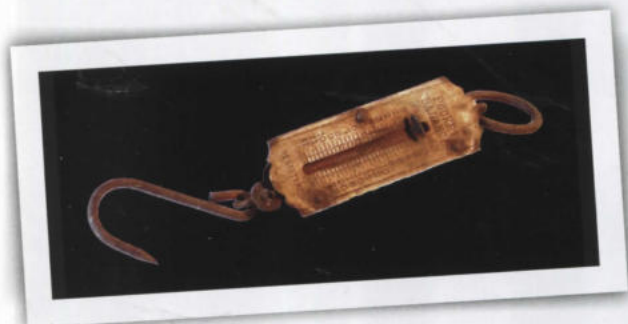
Ben jij er niet geweest, heb je dus dat allemaal niet gezien
je bent toch ook een ingezetene van Ambacht en bovendien
in het Historisch Genootschap kun je er net als de tijd bij stilstaan
en laat je wat in Ambacht is geweest door je heen gaan

Op de exposities zie je foto's, voorwerpen en hoe het vroeger was,
je bent weer in de vorige eeuw en in de schoolbank van je klas
Een aanrader om daar de herinneringen weer eens op te halen
O ja, de toegang is gratis, je boft, je hoeft daar niet te betalen!

Natuurlijk, een donatie wordt er beslist geapprecieerd
want dit Genootschap in stand houden is zeker niet verkeerd!

Herkent u hem nog, die oude telefoon waarvan het snoer
altijd zo lekker in elkaar ging kringelen?

Het bekende weegtoestel om vooral zakken mee te wegen:
de unster.

Spinnewiel.

Niet meer te koop, maar nog wel te zien op
onze zolder: Een tips met (kunst)aardbeien.

Nadat we alles op de 'zolder van Kees' hebben bekeken gaan we trap weer af en komen op de eerste etage. Hier vinden we de werkkamer van de archief-medewerkers. Iedere dinsdag van 9.00 – 12.00 uur en van 13.00-15.30 uur zijn de 'mannen van het archief' hier aan het werk en ontvangen zij de bezoekers.

Duidelijk is te zien dat we ons in een heel oud pand bevinden. Er is een aantal oude elementen aanwezig, zoals de deur waardoor we zojuist naar de zolder zijn gegaan. Behalve de toiletruimte, die door de gemeente is aangebracht toe 'Vluchtingenwerk Hendrik-Ido-Ambacht' van deze verdieping gebruik maakte, zijn er nog twee ruimtes. In de ene ruimte is het 'papieren archief' te vinden, waar Cors Lagendijk alles blindelings kan vinden. Hier staan of liggen o.a. archiefstukken van onszelf, maar ook van

andere verenigingen, schoolplaten, plattegronden, bouwtekeningen, kranten en genealogieën van verschillende Ambachtse families. Ook de verzameling boeken die handelen over ons dorp en de directe omgeving is hier te vinden. Hier staat ook een computer waarin bezoekers kunnen zoeken naar foto's uit het oude Ambacht.

De andere ruimte is de werkkamer van de archiefploeg die bestaat uit Gijs Bakker, Kees den Hoed, Cors Lagendijk, Henk Schreuders en Ger van der Straaten. Nieuw bij de ploeg is Rien Iltinck. Vanuit deze kamer heb je een schitterend uitzicht op wat eens de haven van Ambacht was. Op vrijdagmorgen, 1x per twee weken, zijn Elly Benschop, Wil de Graaf, Alie Tas en Ger van der Straaten hun bij onderzoeken in de archieven van o.a. Dordrecht gevonden gegevens in te voeren in de bestanden van de computer.

Een kijkje in de bezoekersruimte. Collectie Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht.

Enkele leden van de archiefploeg aan het werk. Collectie Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht.

Iedere dinsdag zijn deze mannen hier druk aan de gang met het verwerken van de binnengekomen informatie. Foto's worden gedigitaliseerd en overzichtelijk opgeslagen in een bestand waarin het vrij eenvoudig zoeken is. Foto's die mensen graag willen houden worden uitsluitend digitaal bewaard, maar foto's die wij mogen hebben gaan in albums. Zo kan je niet alleen zoeken op een straat of gebouw, maar ook op personen, scholen en schoolfoto's enz.

Familieberichten worden uit 'de Brug' geknipt en bewaard. Voorwerpen die we krijgen worden weer keurig opgeborgen, nadat ze zijn gefotografeerd en ook in een digitaal bestand zijn opgeslagen. Hetzelfde gebeurt met allerlei documenten. Ook hiervoor is een apart bestand aangemaakt dat veel oude notariële akten bevat.

Voor mensen die op zoek zijn naar hun familiegeschiedenis is er in het archief best het één en ander te vinden en ook kunnen de archiefmedewerkers ze op weg helpen met het zoeken naar gegevens in andere archieven zoals Dordrecht en/of Rotterdam.

Al met al is een bezoek aan onze 'schatkamer' zeker de moeite waard. Niet alleen om er wijzer te worden, maar ook om nog meer gegevens aan te leveren uit de historie van ons mooie dorp. Vanuit de werkkamer van de archiefmedewerkers heb je een prachtig uitzicht over wat eens de haven van Ambacht was. In de donkere hal op de eerste verdieping kun je nog heel goed zien hoe oud het gebouw is. De deur waarachter de trap naar de 'zolder van Kees' is, is nog origineel. Let ook eens op de houten deurkruk. Dit soort krukken vond je vroeger ook wel in de deurtjes van de keukenkastjes!

De deur naar de werkkamer is afgetimmerd met hardboard, maar daarachter was vroeger een mooie gegraveerde ruit. We weten nu waar die ruit is en binnen niet al te lange tijd zal hij weer geplaatst worden waar hij hoort. De details hierover verklappen we nog niet, maar we houden u op de hoogte.

Deze haven stond in open verbinding met de Waal en was vooral van belang voor het transport van vlas. Rechts van de haven de tuin van de pastorie en links stond heel vroeger "huize Bouquet".

Nu is daar het aannemersbedrijf van de fa. Valk. Collectie Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht.

De begane grond

De Wereldwinkel maakt gebruik van het oudste gedeelte van het gebouw. Het achterste deel, waarvan nog steeds niet vaststaat of het nu wel of niet een monument is, is het onderkomen van onze exposi-

tiezaal en de ontvangstruimte. In de laatste vinden ook de bestuurs- en commissievergaderingen plaats en worden tijdens de openingstijden van de exposities bezoekers voorzien van een kopje koffie of thee.

Op deze foto kijken de bezoekers naar de film over de tewaterlating van een schip op de werf van Jonker & Stans die tijdens de tentoonstelling over dit onderwerp te zien was in de ontvangstruimte.

*De expositieruimte tijdens de fototentoonstelling over boerderijen in 2003.
Collectie Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht.*

Dromen, denken, durven, doorzetten en doen.

Het hele gebouw is toe aan een rigoureuze opknapping en daarvoor worden druk plannen gemaakt. Dat daarvoor een goede voorbereiding, gesprekken met de gemeente, deskundigen op het gebied van

verbouwingen en last but not least veel geld nodig zijn staat als een paal boven water. We zijn nu in het stadium van 'denken', 'dromen' hebben we gehad. Wanneer we verder concrete plannen hebben zullen we er zeker op terugkomen.

*Foto van de door Arie Verhoeven gemaakte maquette met als titel 'Onze droom'.
Collectie Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht.*

Colofon

'Swindregt Were', een naam die naast 'Swijndregt Were' al eeuwen geleden gebruikt werd voor de Zwijndrechtse Waard, is het blad van het Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht en de Historische Vereniging Zwijndrecht. Het periodiek verschijnt twee maal per jaar en wordt gratis aan de leden toegezonden.

Redactie Hendrik-Ido-Ambacht:

Mevr. J.C. van der Straaten-Ooms en A. L.J. van den Berg

Redactie-adres:

Schalksedijkje 20, 2988 BV Rijsoord

Tel. 0180-423889

Email: joke@vdstraaten.nl

Secretariaat Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht:

J. van Beek, Weteringsingel 84, Hendrik-Ido-Ambacht

Telefoon: 078-6814882

Vestigingsadres: 'Den Brommert', Smidshoef 26 – 28, 3342 , Hendrik-Ido-Ambacht

Redactie Zwijndrecht:

M. de Jongh, drs. C.L. van der Leer en H.C. Popijus

Redactie-adres:

Amandelgaarde 163, 3344 RC Hendrik-Ido-Ambacht

Telefoon: 078-6194677

Email: kpopijus@planet.nl

Verenigingsadres: Oudheidkamer 'de Vergulde Swaen', Rotterdamseweg 53-55, Zwijndrecht

Druk: Pro Patria Zwijndrecht

De verkoopprijs voor losse nummers: € 3,50

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de onder auteursnaam geplaatste artikelen.

© Redactie blad en de auteur. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopieën, microfilm of op welke ander wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie of auteur. Na toestemming moet de bron vermeldt worden.

ISSN: 2215-0439

Rechter pagina

Boven: Een luchtfoto van de nieuwbouwwijk/Vinexwijk "de Volgerlanden". De rechte weg aan de onderzijde is de Langeweg. Links onder de kruising met de Krommeweg. De rotonde daarboven ligt in de Ambachtsezoom met rechts daarvan de gereed gekomen woningen op de grens van H.I. Ambacht en Zwijndrecht. De Krommeweg noordwaarts volgend, zien we de rotonde waar de Laan van Welhorst richting Zwijndrecht gaat. De Betuwelijn loopt hier ondergronds en het gebouw tussen de rotonde op de Ambachtsezoom en de afslag naar de Krommeweg in noordelijke richting is het ventilatiegebouw te zien. Collectie Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht.

Onder: Een luchtfoto van de Veersedijk met de sloperijen en Hooftwijk. Hierop is een gedeelte van de wijk "De Volgerlanden" gebouwd. Collectie Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht.

Buitenzijde achteromslag

Boven: Huize Sophiapolder. Ansichtkaart collectie Kees Popijus.

Onder: De Krommeweg ter hoogte van de kruising met de Rotterdamseweg, omstreeks 1940. Ansichtkaart collectie Kees Popijus.

H. J. Ambacht. „Huize Sophiapolder“

